

Myanmar, het land van de tempels

Tijdens onze derde grote reis deden we Myanmar aan. We hadden nog een 'overland-gat' te dichten tussen X'ian en Kunming in China en we wilden behalve Myanmar een stukje Maleisië en Indonesië bereizen. Helemaal over land ging het niet, want de grenzen van Myanmar waren of gesloten, of zo onrustig dat je er maar beter niet kon vertonen. Het was ook een lange reis, we waren twee maanden onderweg, van 11 september tot 11 november 2016. En het was met recht een reis te noemen (en alleen soms een vakantie), want we verplaatsen ons per vliegtuig, trein, bus, boot, minivan, shared taxi, paardenkar, scooter, fiets, achterop de motor en zelfs te voet. En dat is ontzettend leuk, maar het kost wel tijd. Gelukkig waren we net op tijd terug voor de intocht van Sinterklaas.

Omdat ik de bui al zie hangen met alle wrakkige bootjes in Indonesië, die we zullen moeten nemen, heb ik een zwemvest aangeschaft. Dat gaat dus mee. Maar het zorgt ook voor een hoop problemen op de Chinese vliegvelden, want er zit een gaspatroon in en dat kan nooit. Ik moet echt alles uit de kast halen om als een ietwat warrige oma die niet kan zwemmen, maar wel doodsbang is voor water, toch toestemming te krijgen om het mee te mogen nemen. Er komt een groot papier aan te pas waarop drie beambten oplopend in rang moeten tekenen. Regels zijn regels in China en daarvan afwijken kost heel veel tijd en heel veel moeite. Maar daarna gaat het zwemvest gewoon onder mijn stoel in de cabine, problem solved.

Myanmar is zestien keer zo groot als Nederland en telt ongeveer 55 miljoen inwoners. Het is daarmee het dunstbevolkte land in Azië en het is arm, heel arm. Het is ook boeddhistisch en het staat propvol met tempels. Er zijn alleen al in de Bagan-vallei 4400 tempels, stupa's en pagodes uit vervlogen tijden. Je weet echt niet wat je ziet. In veel tempels, zeker die in grote steden, moet je je schoenen uitdoen (soms mag je sokken aanhouden) en dat is best problematisch, omdat er overal veel steentjes, gruis en vooral veel hondenpoep ligt. Maar dieren weggagen is geen optie, wat nog het beste geïllustreerd wordt door de verwijdering van de mega-spin die ik een keer in een wc-rol in de badkamer aantref. Er komen drie mannen aan te pas, die het monster heel voorzichtig opvegen en in een doekje naar buiten brengen om hem, haar waarschijnlijk, daar vrij te laten.

Maar dat was wel in 2016. Nu is het reisadvies van Buitenlandse Zaken voor Myanmar rood-oranje. Staatsgrepen en recent geweld tegen minderheden hebben de zaken geen goed gedaan. En denk er vooral aan: geen grappen met de Boeddha! En als je als vrouw niet je benen en armen bedekt hebt, kom je geen tempel in. We hebben er ook twee Nederlanders ontmoet, waarvan de jongen, Klaas, zo onverstandig was om de stekker uit een versterker te trekken van een nachtelijke (en lawaaiige) viering in een tempel. Hij heeft er een jaar voor in de gevangenis gezeten, hoorden we achteraf als we al lang weer thuis zijn. Dat is nog eens iets anders dan een boete of een taakstraf.

Maar de tempels, of ze nou in functie zijn of niet, ze zijn ongelooflijk. In de Bagan-vallei verblijven we heel luxe in het 'Amazing Bagan Resort', dat zijn naam volledig eer aandoet. De kamer is inderdaad amazing met een geluidsarme airco, wat erg prettig is, want het is er toch warm. Maar nog meer amazing is het ontbijtbuffet. In al die reizen die we sinds 2014 gemaakt hebben, staat het nog steeds op een eenzame, onaantastbare eerste positie. Dat geldt dan weer niet voor de fietsen, die roestig en verbogen zijn en doortrappen en halverwege verlies ik ook nog een trapper. Maar de elektrische (!) scooter die we de dag erna huren (de tempels liggen nu te ver weg om heen – en terug – te fietsen in de zinderende hitte) doet het weer bijna te goed. Het gashendeltje is zo gevoelig, dat we elke keer een vliegende start maken.

Het mooiste is nog dat het er absoluut niet druk is, nergens in Myanmar, maar ook niet in de Bagan-vallei. Met de scooter gaan we langs acht tempels en dat is zelfs voor mij een overkill. Maar de ene is nog mooier en merkwaardiger dan de andere. Er zijn eeuwenoude fresco's, tempels hebben drie,

vier, zelfs vijf verdiepingen, ze zijn van rode steen, witte steen en soms zie ik beelden in brons, lood, steen, tin en zelfs een enkele keer (deels) verzilverd of verguld. En het Bagan-museum is prachtig, waar het met 29 graden airco heel aangenaam koel is, een prettig detail. Ik ga er met veel spijt weg. Met de mini-van. Die 270 km kosten ons de hele dag, maar dat ligt ook aan de benzineleidingen. Die zijn regelmatig verstopt en moeten doorgeblazen (?) worden.

Kalaw, dat op 1500 m ligt, is ook heel speciaal. Ook daar is een beroemde tempel. Er is net een religieus festival waarbij monniken met een schaal (grootte: stevige soeppan) in een heel lange rij aan komen lopen om offergaven in ontvangst te nemen. Het is dan wel 04.00 uur. Er is rijst natuurlijk, maar ik zie ook een strip aspirine, een koekje en zelfs shampoo (huh? Ze zijn kaal) die in ontvangst worden genomen. De alom tegenwoordige muziek maakt een hels kabaal. En tussen 04.00 en 05.00 stoppen er aan de overkant van de weg dertig nachtbussen waaruit verdwaasde backpackers in respectloze korte broeken kruipen, die huiverend in de nacht verdwijnen op zoek naar een goedkoop guesthouse.

We maken een dag een boottocht op het Inlemeer. Onvergetelijk. Nog meer tempels. Veel meer tempels, hele kloosters, ook op het water. De mannen plakken bladgoud op de boeddhabeelden (vrouwen mogen dat niet, vrouwen mogen wel meer niet in Myanmar). Er worden sjaals geweven van de stengels van de roze lotus, we leggen aan bij de 'vrouwen-met-de-lange-nekken' en raken verzeild in een festival, waar we de enige vreemdelingen zijn tussen drieduizend Birmezen. Het is heel ontspannen allemaal. Oei, het gaat regenen. We scheuren in de boot terug en waden door 10 cm water naar onze (droge) kamer. Het water in de douche is helaas op en de wifi is ook out of order, maar wat geeft dat? Eerst maar even thee zetten. O nee, dat gaat ook niet, er is even geen stroom. Nou dan gaan we lekker op de veranda zitten, stevig ingesmeerd met een lokaal soort deet tegen de mosquito's, ticks, gnats en 'no-see-ums' (staat op het etiket), dat heel bijzonder-speciaal ruikt, maar zeer effectief is.

En zo zit elke dag in Myanmar vol tempels en verrassingen. We maken een lange wandeling ergens op het platteland met Ni-giew, een 15-jarig meisje dat gids wil worden (een bijzondere tempel in een grot). We vliegen naar Yangon (het vroegere Rangoon), vertrekkend vanaf een piepklein vliegveldje, waar alle vluchten aangekondigd worden door een jongen die met een megafoon rondloopt. En hoe kan dat nou? De vlucht duurt maar een uur, maar we krijgen een koffiemaaltijd met een bonbon van echte chocola!! Dat hebben we in geen weken geproefd. Overigens hoeft je behalve voor de Shwedagon pagoda niet naar Yangon. De gebouwen die nog uit de Engelse tijd stammen, zijn vervallen tot ruïnes, het is er onbeschrijfelijk vies, lawaaiig en druk. Maar het tempelcomplex van de Shwedagon pagoda is misschien wel het mooiste – en een van de grootste – van heel Myanmar.